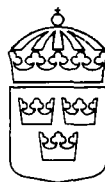

Jordbruksutskottets yttrande

1991/92:JoU5y

Privatisering av statligt ägda företag m.m.

1991/92
JoU5y

Till näringsutskottet

Näringsutskottet har den 26 november 1991 berett jordbruksutskottet tillfälle att senast den 3 december 1991 avge yttrande över proposition 1991/92:69 om privatisering av statligt ägda företag m.m. jämte motioner såvitt avser försäljning av aktier i Svensk Avfallskonvertering AB (SAKAB) och Svalöf AB.

Propositionen

Regeringen (näringsdepartementet) föreslår i propositionen bl.a. att riksdagen bemyndigar regeringen att sälja statens aktier i 35 aktiebolag eller delar av dessa. Bland bolagen, som är upptagna i bilaga till propositionen, återfinns Svensk Avfallskonvertering AB (SAKAB) och Svalöf AB.

I propositionen framhålls bl.a. att statens främsta uppgift inom näringspolitiken är att ange ramar och regelsystem för näringslivets verksamhet och bidra till att skapa betingelser för långsiktig tillväxt. Ett statligt engagemang i företag måste i varje enskilt fall kunna motiveras med särskilda skäl. Regeringen bör ha möjlighet att välja lämplig tidpunkt att genomföra försäljningarna i den takt som är affärsmässigt fördelaktig. Det praktiska genomförandet av försäljningarna måste hela tiden anpassas till förutsättningarna i det enskilda fallet och de aktuella förhållandena i omvärlden. Endast företag som bedriver kommersiell verksamhet och som arbetar på konkurrensutsatta marknader bör bli föremål för försäljning. I vissa särskilda fall kan det vara motiverat att staten behåller ett minoritetsintresse för att i någon mån kunna påverka företagens verksamhet.

Motioner

I yttrandet behandlar jordbruksutskottet följande motioner:

1991/92:N17 av John Andersson och Bengt Hurtig (v) vari yrkas att riksdagen avslår proposition 1991/92:69 om privatisering av statligt ägda företag m.m.

1991/92:N20 av Ingvar Carlsson m.fl. (s) vari yrkas

1991/92:JoU5y

1. att riksdagen avslår proposition 1991/92:69,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om staten som ägare av företag.

1991/92:N22 av Lars Werner m.fl. (v) vari yrkas

1. att riksdagen avslår proposition 1991/92:69 om privatisering av statligt ägda företag m.m. i enlighet med vad som anförts i motionen,
2. att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om statligt företagande.

1991/92:N23 av Hans Stenberg m.fl. (s) vari yrkas

1. att riksdagen avslår proposition 1991/92:69.

Utskottet

I motionerna N17 (v), N20 (s), N22 (v) och N23 (s) yrkande 1 framförs bl.a. principiella synpunkter på privatiseringen av statligt ägda företag samt på statligt företagande i allmänhet.

Från de synpunkter jordbruksutskottet har att företräda ansluter sig utskottet till de i propositionen redovisade riktlinjerna för en privatisering av vissa statliga företag. Utskottet föreslår att näringsutskottet tillstyrker de av regeringen föreslagna bemyndigandena att genomföra en försäljning. Utskottet avstyrker därmed motionerna N17, N20, N22 och N23 yrkande 1.

I anslutning till förslaget om en eventuell försäljning av bl.a. domänverket vill jordbruksutskottet anföra följande. Allmänt sett torde det vara lättare att hävda miljö- och naturvårdens intressen i de fall staten är ägare till marken. Domänverket förvaltar en betydande del av den statligt ägda marken och har därmed ett stort ansvar för miljö- och naturvården i skogsbruket. Markägarens roll i detta sammanhang aktualiseras även genom tillämpningen av det s.k. sektorsansvaret. Jordbruksutskottet konstaterade nyligen i sitt betänkande om miljöpolitiken att varje sektor har ett miljö- och naturvårdsansvar inom ramen för sin verksamhet (1990/91:JoU30 s. 255 f.). Enligt utskottets mening är det önskvärt att en eventuell försäljning av domänverket inte försvårar möjligheterna att tillvarata miljö- och naturvårdens intressen. I detta sammanhang bör även nämnas möjligheterna att genom utökad samverkan med skogsbruket hitta alternativa lösningar för säkerställande av vissa naturtyper och biotoper. Nuvarande finansieringsformer för förvärv av skyddsvärda områden skulle t.ex. kunna kompletteras med att mark som förvaltas av domänverket erbjuds i utbyte mot sådan mark som är skyddsvärd från miljö- och naturvårdssynpunkt. Utskottet vill med det anförda peka på de nya förutsättningar som en försäljning av domänverket kan komma att innebära i detta hänseende.

Propositionen och ifrågakarande motioner föranleder i övrigt inget särskilt uttalande av jordbruksutskottet.

Göran Persson

I beslutet har deltagit: Göran Persson (s), Ivar Virgin (m), Ingvar Eriksson (m), Bengt Rosén (fp), Inge Carlsson (s), Dan Ericsson (kds) i Kolmården, Christer Windén (nyd), Kaj Larsson (s), Carl G Nilsson (m), Sinikka Bohlin (s), Patrik Norinder (m), Lena Klevenås (s), Berndt Ekholm (s), Lennart Daléus (c) och Ulla Pettersson (s).

Från vänsterpartiet, som inte företräds av någon ordinarie ledamot i utskottet, har suppleanten Annika Åhnberg (v) närvarit vid den slutliga behandlingen av ärendet.

Avvikande mening

Göran Persson, Inge Carlsson, Kaj Larsson, Sinikka Bohlin, Lena Klevenås, Berndt Ekholm och Ulla Pettersson (alla s) anför:

Det statliga företagsägandet har tillkommit dels för att skydda viktiga naturtillgångar såsom skogen och malmen, dels av sysselsättnings- och regionalpolitiska skäl. Riksdagen har tidigare anslutit sig till de allmänna riktlinjer för statligt företagande som redovisades i den näringspolitiska propositionen 1989/90:88. Statligt ägda företag liksom kooperativa företag utgör en motvikt till en alltför ensidig privat ägarkoncentration. Ett strukturarbete har bedrivits där den företagsmässiga utvecklingen stått i förgrunden. I detta arbete har ingått att i vissa fall bredda ägandet genom att låta privata intressen få ett inflytande eller genom att sälja statliga företag när så ansetts motiverat. Härigenom säkerställs ett ägande som upprätthåller konkurrensen och motverkar maktkoncentrationen.

Enligt vår mening innebär regeringens förslag att de statliga företagens vinst vid en privatisering tas om hand av privata aktieägare i stället för att komma staten till godo. Därigenom bidrar privatiseringen till att öka klyftorna i samhället. Vidare kan konstateras att en utförsäljning i den skala som man har tänkt sig tar i anspråk en stor del av det riskkapital som behövs för det övriga näringslivet. En avyttring av våra naturtillgångar skulle leda till en utarmning av lands- och glesbygden. Enligt vår mening bör förändringar i det statliga företagsägandet prövas från fall till fall och inte genomföras som en ideologisk aktion. Sådana förändringar förutsätter också att riksdagen får ett inflytande över de beslut som skall fattas beträffande organisation och verksamhet i statliga företag. Näringsutskottet bör mot bakgrund av det anförda avstyrka propositionen. Regeringen bör anmodas att återkomma till riksdagen med ett nytt förslag som bygger på ett ansvarstagande för företagen och de anställda samt garanterar industriellt riktiga lösningar i de fall förändringar bör ske. Näringsutskottet bör således tillstyrka motionerna N20 och N23 yrkande 1.

Meningsyttring får avges av suppleant från vänsterpartiet, eftersom partiet inte företräds av ordinarie ledamot i utskottet.

Annika Åhnberg (v) anför:

Ekonomi måste ha starka demokratiska inslag och underordnas de ekologiska lagarna. Statligt ägande (helt eller delvis) är främst motiverat när det gäller strategiska produktionsmedel och verksamheter inom strategiska sektorer. Med strategisk avses ägandets betydelse ur ett långsiktigt försörjningsperspektiv som innefattar ekologiska, ekonomiska, sociala och regionala avvägningar. Statligt ägande bör vara aktivt i den betydelsen att staten kan flytta sitt ägande mellan företag och branscher. Regeringens förslag är en ideologiskt grundad begäran som bygger på de borgerliga partiernas gemensamma övertygelse att staten inte bör äga företag. Privatiseringen kallas för ägarspridning. Mycket tyder på att denna målsättning kommer att underordnas andra mål, t.ex. att försäljningarna skall leda till industriellt riktiga lösningar. Dessutom är det sannolikt att de anställda snabbt säljer sina aktieposter och att dessa därefter hamnar hos stora ägare. Regeringens begäran om bemyndigande måste därför avvisas. Näringsutskottet bör mot bakgrund av det anförda tillstyrka motionerna N17 och N22.